

15e jaargang

nummer 1

januari 1979

DAAD
EN
GEDACHTE

**orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd**

+++++
+ Bij elke bijzondere handeling +
+ gaat het denken aan het doen +
+ vooraf. Bij het handelen van +
+ klassen of massa's blijkt de +
+ betekenis van het handelen +
+ pas achteraf. Hier gaat de +
+ daad vooraf aan het begrip. +
+ Theo Maassen +
+++++

DAAD EN GEDACHTE

ORGAAN GEWIJD AAN DE PROBLEMEN
VAN DE ZELFSTANDIGE ARBEIDERSSTRIJD

Geen vaste abonnementsprijs

De uitgave zal worden bekostigd uit *vrijwillige bijdragen*

Red. en adm.: Schouw 48-11, Lelystad

Postgiro 307695

AKTIES TEGEN HET GEVANGENENBELEID IN HET "DEMOKRATISCHE" SPANJE

Al voordat Franco in november 1975 overleed, waren de politieke gevangenen in Spanje zich er van bewust dat ook zijn regime stervende was. Zodra dit symbool van alles wat tegen de burgerlijke democratie was, was overleden, organiseerden zij zich in de gevangenissen. Hun individuele en kollektieve akties hadden weinig gemeen met politieke activiteiten buiten de gevangenissen: daar was een aarzelende liberalisatie-beweging aan de gang, terwijl deze gevangenen bijna volledig geïsoleerd van elkaar in hun situatie verandering trachtten te brengen. Omdat ze *politieke* gevangenen waren, was het alleszins te verwachten dat aan hun vrijlating gewerkt zou worden; de pas gelegaliseerde politieke partijen vroegen er om en het nieuwe bewind kon het uitstekend gebruiken om zijn imago ideologisch op te poetsen. Ook door internationale druk begon een politiek gezien begrijpelijke campagne voor hun vrijlating. Een Europese democratie mag uiteraard wel werklozen, criminelen en terroristen hebben, maar geen politieke gevangenen.

Het duurde maar enkele maanden. In de zomer van 1976 kreeg de koning van Spanje de eer om het koninklijke besluit inzake een beperkte amnestie voor politieke gevangenen hardop voor te lezen. De meeste politieke gevangenen konden daarna een nieuw leven beginnen in een nieuwe politieke atmosfeer met niettemin nog steeds beperkte politieke vrijheden. De partijen stonden klaar om hun oude kameraden uit de gevangenissen op te vangen en om hun eventuele radikale ambities te onderwerpen aan de belangen van de partij en hen dus te frustreren.

De gevangenen die achter bleven, de "sociale" gevangenen zoals zij later werden genoemd, werden niet betrokken in de verheven en moedige woorden en beloftes over liberalisatie en democratie. Zoals Antonio Rato van de Spaanse Communistische Partij verklaarde in een officieel schrijven aan de directeur, die in het ministerie van justitie belast was met het beheer van de gevangenissen: "Ik geloof dat de delinkwent om precies dezelfde reden

van de samenleving geïsoleerd moet worden als waarom wij iemand met een besmettelijke ziekte of een gevaarlijke idioot isoleren." Dat het waanzin was om de gewone gevangenen op vrije voeten te stellen, was het eerbiedwaardige standpunt van alle partijen. De gedesillusioneerde en verontwaardigde kreet van deze gevangenen bereikte hen slecht door de gevangenis muren heen en werd verder slecht verstaan doordat de eigen partijbelangen en burgerlijk vooroordeel het overschreeuwden.

Reeds vóór maar vooral ná de beperkte amnestie begon het protest van de "sociale" gevangenen. Natuurlijk maakte verzet altijd al deel uit van het leven in Spanje's gevangenissen: de Spaanse gevangenissen zijn geen "driesterrenhotels" zoals enkele modelgevangenissen in Zweden. Ze zijn zoals gevangenissen zijn in (relatief arme) landen overal ter wereld: overbevolkt, slechte voeding en medische zorg, gevaarlijk werk, onbevredigende contacten met familie en vrienden, censuur van alle inkomende en uitgaande post, gedwongen psychiatrische "behandeling", gewelddadigheden tussen de gevangenen onderling, altijd en overal een verdeel-en-heers-systeem, privileges als je bereid bent de bewakers en chefs loyaal te gehoorzamen of bereid bent je medegevangenen te bespioneren, te verraden en gevangenislesjes te leren, een voor het gevangenispersoneel winstgevende zwarte markt van tabak, voedsel e.d., geen onafhankelijk oor voor klachten maar een korrupte bureaucratie, geen vervolging van gevangenispersoneel als zij gevangenen om zeep helpen, beroven, verkrachten of martelen, voortdurende provokatie en wat verder in dergelijke instituten mogelijk is.

De muiterij in de Carabanchel gevangenis in Madrid, die begon op 31 juli 1976, wordt beschouwd als de eerste van het nieuwe soort acties, die op de amnestie voor de politieke gevangenen volgden en wel omdat de muiterij het begin was van een klandestiene organisatie van gevangenen en omdat hun eisen nieuw waren: algemene amnestie, werk en vrijheid, een nieuw strafrecht. Hun vreedzame sit-in en bezetting van de galerijen, hun verzoek om met de koning, de minister van justitie en de pers te mogen spreken, werden beantwoord met een aanval van de oproerpolitie. Na vier uur strijd moesten de gevangenen het opgeven. De volgende dag kregen ze allemaal een flinke aframmeling, sommigen werden in de speciale straffcellen onder handen genomen en 72 van hen werden door de Guardia Civil naar een andere gevangenis in Ocana gedeporteerd. Hoewel de reglementaire maximumstraf 40 dagen is, varieerden de gegeven straffen van 80 dagen tot een jaar.

Buiten de gevangenis is er van een weerslag van deze muiterij amper iets te merken. De enige reactie die vermeldenswaard is, is de bezetting van de kerk van Moratalaz door familie en vrienden van de gevangenen en ex-gevangenen. Hier ontstaat het idee om een bond van familie, vrienden en ex-gevangenen te vormen. Deze bond wordt later in september gelegaliseerd. Ook advocaten geven hun steun eraan. Brieven naar de koning en de minister van justitie met een pleidooi voor algemene amnestie en verbetering van de omstandigheden in de gevangenissen zijn de eerste daden van de bond. In diezelfde tijd vormen de gevangenen van Carabanchel een eigen klandestiene organisatie "Presos Unidos Venceremos" ("als gewij gevangenen één zijn, zullen we overwinnen"), die er in slaagt om een totale boycot van het Referendum van 18 november 1976 van de grond te krijgen. Tegen eind december '76 kwamen de naar Ocana gedeporteerde gevangenen terug naar Carabanchel en zij

brachten de naam van een nieuwe organisatie met zich mee, de "COPEL" (Coördinadora de los presos en lucha, Coördinatiecomité van gevangenen in de strijd). In de lente zijn zij zover, dat buiten de gevangenis pamfletten verschijnen, die uitleggen wat de COPEL is en wil: als eerste eis een legale status voor de COPEL. Ledental en invloed groeien snel. Akties voor kleine eisen beginnen: wijn bij het eten, extra dekens, telefoon, staatskontrolle op het voedsel, e.a.

Eind februari zijn zo'n 300 gevangenen in Carabanchel in hongerstaking uit protest tegen de maatregelen, die gevolgd zijn op een staking in de gevangeniswerkplaatsen, waarbij voor het eerst ook uitgesproken fascistische anti-COPEL commando's, bestaande uit bewakers en gevangenen, hun vuile werk doen. Meer dan vijftig gevangenen zijn al gedeporteerd naar Ocana en Zamora om te proberen de COPEL-organisatie te breken en de situatie weer "normaal" te maken. De oproerpolitie bestormt de cellen van de hongerstakers met traangas en knuppels en gaat zelfs zover de gevangenen, die al in het gevangenisziekenhuis liggen, met mitrailleurs tegen de muur te zetten en te fouilleren. In het ziekenhuis wordt door de politie een enorme ravage aangericht. Enkele gevangenen die er al lagen, omdat ze hun polsen hadden doorgesneden, proberen opnieuw zelfmoord te plegen.

De gevangenen worden na de aanval opgesloten in de laagst gelegen cellen van Carabanchel waar het erg koud is. Ze lijden honger, krijgen geen medische verzorging en mogen niet met hun advocaat spreken. De bewakers doen hun werk bewapend met zware knuppels en geweren. De hele dag is er politie. Op 26 februari 1977 dreigen zij kollektief zelfmoord te plegen als er geen oplossing komt voor hun situatie.

Op 3 maart volgt een eerste openbare blijk van solidariteit met de gewone gevangenen. In een universiteitsfakulteit van Madrid wordt een vergadering belegd, waar zo'n 500 mensen bij aanwezig zijn; familie, vrienden en ex-gevangenen krijgen het woord. Meer dan 100 intellectuelen, kunstenaars en schrijvers ondertekenen een publieke solidariteitsverklaring, eisen dat de politieke partijen zich over de kwestie uitspreken en verklaren het verzoek tot algemene amnestie en het eisenprogramma van de COPEL te ondersteunen. Deze vergadering leidt tot de vorming van de Asociación para el estudio de las problemas de los presos (AEPPE, bond voor de bestudering van de problemen van de gevangenen).

Op 4 maart houden zo'n 200 personen in een kerk in Vallacas een solidariteitsmeeting, die door de politie uit elkaar wordt geslagen.

Van 21 tot en met 25 maart organiseert de Asociación Cultura y Derecho (de bond voor cultuur en mensenrechten) een solidariteitsweek met de gevangenen. Ex-gevangenen en advocaten nemen deel. Op de laatste dag verschijnen maar zes organisaties van alle politieke en vakbondsorganisaties die zijn uitgenodigd. Ook de AFAPE (asociación de familiares y amigos de presos y expresos españoles, bond van familieleden en vrienden van gevangenen en ex-gevangenen) verklaart publiekelijk het eisenprogramma van de COPEL volledig te ondersteunen.

Linkse organisaties nemen in het openbaar geen standpunten in als zij al niet, zoals de communistische partij van Spanje, de PCE een uitgesproken reaktionaire houding aannemen. De COPEL en met haar sympathiserende organisaties gaan met behulp van een wassende stroom publikaties en andere midde-

len door met het aan de kaak stellen van het fascistische karakter van politie, rechtspraak en gevangeniswezen, die nog steeds in handen zijn van franquistische ambtenaren. De strijd van de gevangenen heeft amper invloed op de verkiezingscampagnes die al in mei '77 beginnen; hun eisen worden niet overgenomen in de programma's of leuzen van de partijen.

Op 6 juni gaan COPEL-leden in Carabanchel in hongerstaking uit solidariteit met hen die in Ocana gevangen zitten en die het als COPEL-leden extra zwaar te verduren hebben. De hongerstaking breidt zich uit naar de gevangenen van Barcelpna, Bilbao, Granada, San Sebastian, Pamplona en Alcala. De aktie eindigt 20 juni en omdat de politieke partijen tijdens hun verkiezingscampagnes de gewone gevangenen volledig genegeerd hebben, reageert de COPEL met de oproep niet aan de verkiezingen mee te doen. 18 juli volgt een nieuwe opstand in Carabanchel, die het verzet ook doet oplaaien in Yemas, Badajoz, Murcia, Palma, Alvalá, Melilla, Las Palmas, Granada, Burgos, Sevilla, Oviedo en Barcelona. In Carabanchel wordt de watertoevoer voor de gevangenen afgesneden, de onderhandelingen begonnen door de advocaten van de AFAPE worden eenzijdig gestopt, solidariteitsmanifestaties worden met geweld onderdrukt. Uiteindelijk eindigt de strijd in Carabanchel, nadat de oproerpolitie de gevangenis meter voor meter heeft moeten heroveren, met deportatie van bijna alle gevangenen naar andere gevangenissen. Maar in andere gevangenissen, zoals in Córdoba en Barcelona waar hongerstakingen beginnen, gaat de strijd door. Deze gebeurtenissen leiden er dan eindelijk toe, dat partijen ter linker zijde het politiegeweld publiekelijk veroordelen en in meer of mindere mate de eisen van de "sociale" gevangenen overnemen.

In augustus beleven de gevangenissen van Alicante, Badajoz, Teruel, Bassauri, Córdoba, Zamora, Carabanchel en Cartagena een nieuwe serie akties voor de eisen van de COPEL: bezettingen, hongerstakingen, zelfmoorden, in de werkplaatsen wordt het werk neergelegd.

Op 31 augustus wordt in een officieel regeringsblad de hervorming van het reglement van strafinrichtingen gepubliceerd, ongeveer een maand nadat de ministerraad dat heeft goedgekeurd. Deze hervorming, een staaltje van franquistische demagogie, wordt door o.a. de AFAPE terecht veroordeeld als een "nieuwe leugen": de mooie woorden over het naleven van de rechten van de gevangenen en de zorg voor rehabilitatie zullen alleen de reeds bevoorrechten ten goede komen. De hervorming is niet meer dan een poging om de solidariteit tussen de gevangenen te breken en de COPEL de wind uit de zeilen te nemen met behulp van de illusie, dat rehabilitatie en datgene wat thans door sommigen als privilege wordt genoten, voor ieder zal gaan gelden. De praktijk in de gevangenissen heeft hetzelfde doel: er wordt de gevangenen van alles beloofd als zij maar bereid zijn de COPEL af te zweren; boor privileges en rehabilitatie moet betaald worden met het opgeven van het verzet.

Er verandert door de hervorming niets voor 95% van de gevangenen, ex-boeren en -arbeiders. Zo blijft de "Ley de Peligrosidad Social" bestaan, een wet die het mogelijk maakt om gevangenen, die zijn vrij gelaten maar geen werk kunnen krijgen en zichzelf dus niet kunnen onderhouden, weer op te sluiten als "gevaar voor de maatschappij". Ook wordt niets gedaan aan de willekeur, voorbehouden aan de gevangenisdirecties, waarmee straffen ver-

kort maar meestal verlengd kunnen worden. Verder tellen alleen de dagen dat je werkt voor het "uitzitten" van je straftijd. Als je voor straf opgesloten wordt of door welke oorzaak dan ook (bijvoorbeeld arbeidsongevallen) ziek wordt, tellen die dagen niet mee.

Ondertussen wordt de roep om algemene amnestie met elke aktie sterker en wordt die amnestie elke dag meer noodzakelijk: in de gevangenissen van Malaga, Sevilla en Zaragoza wordt gemuit, in Valencia en Granada verminken gevangenen zichzelf, er zijn hongerstakingen in Barcelona en Sevilla, COPEL-leden in de gevangenis van Bassauri dreigen met kollektieve zelfmoord. Begin oktober "is het onrustig" in de gevangenissen van Bilbao, Cartagena, Segovia, Sevilla, Palma de Mallorca, Ocana en Malaga; overall vormen zich nieuwe kernen van de COPEL, het aantal sympathisanten groeit, advokaten durven meer en meer partij te kiezen voor de gevangenen.

Op 14 oktober wordt door het Spaanse parlement, de Cortes, de nieuwe amnestiewet aangenomen, die echter alleen weer geldt voor de politieke gevangenen die nog vast zitten. Op een perskonferentie die dag verklaart senator Bandres, dat het besluit veel te laat komt en niet volledig is. De AFAPE, verder een representatieve groep van strafrechtdeskundigen en kriminologen, voorstanders van democratische rechtspraak en vertegenwoordigers van het gevangenispersoneel, ex-gevangenen en COPEL-leden veroordelen het besluit. Zij zeggen: "Wat is dit besluit anders dan een volledig negeren van de rechtvaardige eisen van het meest vergeten en meest onderdrukte deel van de bevolking?" Nogmaals beklemtonen zij, dat de "sociale" gevangenen door dezelfde diktatoriale wetten, dezelfde fascistische rechtbanken en met behulp van dezelfde schandelijke middelen veroordeeld zijn als de politieke gevangenen. In heel Spanje volgen na afkondiging van de nieuwe wet protesten, met als een soort hoogtepunt het in brand steken van de vijfde galerij van de gevangenis van Barcelona. De gevangenen eisen o.a. het vertrek van de fascistische directeur, een eis die ondersteund wordt door de militante vleugel van de CNT, de Socialistische Partij van Catalonië, de PSUC, de AFAPE en andere COPEL-steuncomité's. Het ingrijpen van de politie heeft veertien gewonden tot gevolg en niet de directeur wordt overgeplaatst of ontslagen, maar de helft van de bevolking van deze "model"-gevangenis wordt gedeporteerd. In november en december van dat jaar is het verzet aan de orde van de dag in zo'n dertig gevangenissen.

In februari 1978 wordt de gevangenis van Malaga platgebrand. Maar zelfs dan hebben de senatoren Bandres en Xirinachs grote moeite met het verzamelen van de vereiste 24 handtekeningen van leden van de Cortes om op z'n minst een debat over de gewone gevangenen op de agenda te krijgen. In diezelfde maand wordt door de minister van binnenlandse zaken wel gesproken over het ontwerpen van een wet om het voorlopig in vrijheid stellen van gedetineerden aan banden te leggen; dit vindt z.i. te veel plaats, het is een gevolg van de overbevolking van de gevangenissen en gebrek aan personeel (gemiddeld 15 bewakers per 1000 gevangenen). De Cortes is er wel snel bij geweest om een wet goed te keuren die het vrijgelaten gevangenen onmogelijk moet maken vervolging te laten instellen tegen politiemensen, rechters of gevangenisambtenaren, van wie zij op een of andere manier de dupe zijn geworden, zelfs als deze lieden aan moord schuldig zijn. Wat de fascistische vanwijlen Franco betreft wordt niet eens de schijn hooggehouden,

dat hun huidige posities door hun verleden aangetast zouden kunnen worden. Hun verleden wordt hen niet aangerekend, de gevangenen blijven levend begraven in de gevangenis of worden - nu democratisch - het ziekenhuis ingeslagen.

De algemene amnestie is naar het schijnt ondanks alle strijd van nu al bijna drie jaar nog geen stap dichterbij gekomen. De eisen van de COPEL zijn, op enkele volkomen ondergeschikte zoethoudertjes na, nog steeds niet ingewilligd. Deze eisen zijn:

- een volksjustitie, die niet in dienst staat van de heersende klasse;
- afschaffing van de speciale wetten en reglementen uit de tijd van Franco;
- wegzuivering van alle franquistische ambtenaren uit de rechterlijke macht;
- instelling van een controle door volkscomité's op de gevangenen;
- in afwachting van een nieuwe gevangenisreglement alvast betere voorzieningen, sluiting van de strafcellen en afschaffing van de uitbuiting in de werkplaatsen;
- een ontwikkeling naar zgn. "open" gevangenen die niet geïsoleerd zijn van de buitenwereld, waar een dinkwiel behandeld wordt als een mens met noodzakelijke behoeften en met rechten, die onder alle omstandigheden gerespecteerd moeten worden.

Alleen uit deze eisen van de COPEL blijkt al, dat de beweging van gevangenen verschillende richtingen tegelijk uitgaat. Het is geen uniforme of homogene beweging, maar mensen en strijd bewegen zich tussen de uitersten van gezellig reformisme en gewelddadig radicalisme.

Wat de beweging is, wat de COPEL is, wordt nog eens opzettelijk versluierd door het beeld, dat de machthebbers ervan proberen te scheppen middels de hen ten dienste staande communicatiemiddelen. De gevangenen kunnen zich hiertegen slecht verdedigen in die zin, dat het hen aan mogelijkheden ontbreekt om over onduidelijkheden opheldering te verschaffen. De machthebbers gebruiken bovendien deze strijd, die zij zelf provoceren, voor het doel de Spaanse bevolking zover te krijgen, dat men gewend raakt of zelfs instemt met voorstellen zoals opsluiting op een meer verfijnde wijze, modelgevangenen en sociale inplaats van politie-kontrole; een hervorming van de onderdrukking dus, die past bij de schijnvertoning van wat nu al voor de "demokratische rechtsstaat Spanje" doorgaat. Begrip voor de beweging wordt ook bemoeilijkt door het doen en laten van reformistische politici, die proberen de beweging in te lijven door de meest vooraanstaande leden van de COPEL een plaats te gunnen in de weinig radikale en subversieve optochten van hun partijen. De staat heeft er bovendien belang bij, het zó voor te stellen, alsof er aan de ene kant spontaan muitend gewelddadig tuig aan de gang is en aan de andere kant de COPEL een mogelijk waardevol element zou zijn om mee te onderhandelen. Zo is 't niet en zo zal het nooit zijn. Als sommige leden van de COPEL ertoe overgaan niet langer de belangen van allen te vertegenwoordigen en in plaats daarvan zich gaan beperken tot slimme compromissen en zich ongevraagd gaan opwerpen als woordvoerders van de hele beweging, dan is de beweging een andere geworden, dan is de COPEL alleen nog in naam dezelfde. Dan zal een ontwikkeling zijn ingezet naar een soort vakbonds-bureaucratie, die qua karakter niet veel zal verschillen van vakbondsorganisaties buiten de gevangenis. Een paar "radikalen" zullen dan alleen nog vrijheid in plaats van extra dekens willen en

met hen zal niet meer worden onderhandeld. De gevangenen zullen weer criminelen zijn en hun schuld en straf moeten aksepter. Voorlopig is het nog niet zover. En het is de vraag of het ooit zover zal komen, omdat de illusie van een "betere gevangenis" - ook gezien de ervaringen van het verleden en heden - onmogelijk is.

=====

E E N D U I T S E D O K T E R A A N H E T Z I E K B E D
V A N D E B R I T S E V A K B E W E G I N G

Staten, steden, politieke partijen en maatschappelijke instellingen worden veelal door dieren gesymboliseerd. Men kent de Britse en de Nederlandse leeuw; er prijkt een beer in het wapen van de stad Berlijn en Rome heeft zijn wolvin, die volgens de legende deze stad zou hebben gesticht; Pruisen en de zogenaamde Demokratische Partij in de Verenigde Staten hebben allebei hun adelaar; de olifant is het zinnebeeld van de Amerikaanse Republikeinen.

Sinds jaar en dag wordt de Britse vakbeweging aangeduid met een paard, een olijk en vrolijk dier, dat lang geleden als symbool ontworpen werd door de bekende Britse tekenaar Low. Vrijwel geen artikel over het Britse vakverenigingswezen, in het bijzonder in de "Sunday Times", of het werd met dit paard verlucht.

Ruim tien jaar geleden, op 17 november 1968, zag men het opnieuw afgebeeld in de kolommen van 't genoemde zondagsblad. Niet Low echter was ditmaal de tekenaar. Iemand anders had het beroemde dier uitgebeeld, geheel in de stijl van Low weliswaar, maar met een paar belangrijke verschillen. Men zag het niet lustig draven, maar met treurige ogen op de grond liggen, kennelijk gevelde door de een of andere kwaal. Het begeleidende artikel had het opschrift: "De ouwe trouwe merrie is niet meet wat ze is geweest".

Het stuk was van de hand van Stephen Fay, een redakteur van de "Sunday Times", die over vakbondszaken pleegt te schrijven. Hij noemde de Britse vakbonden ziek. De krachtige merrie van weleer zou een lamme knol zijn geworden. Aan haar ziekbed beraadslaagden bezorgde doktoren over de juiste diagnose en de beste geneesmiddelen.

Volgens Fay was de ziekte der Britse vakbonden al ontstaan in de jaren '50, maar was zij aanzienlijk verergerd in de tweede helft van de jaren '60. Als het voornaamste symptoom ervan beschouwde hij het onbetwistbare feit, dat geen enkele vakbond meer in staat was de "wilde" stakingen van zijn leden te verijdelen. Tot een werkelijke diagnose kwam hij niet. Hij deed slechts een kleine stap in die richting met zijn realistische vaststelling, dat de vakbonden bij de arbeiders een slechte reputatie hadden. Dat de vakbonden altijd reeds leden aan de ziekte waarvan hij sprak, was Fay ontgaan. Volgens hem waren de vakbonden vroeger anders. Hij had er geen oog voor dat zij nog steeds dezelfde maatschappelijke functie vervulden waarvoor zij in het leven waren geroepen en dat de vervulling van diezelfde functie onder gewijzigde omstandigheden tot heel andere verschijnselen leidde als voorheen. Hij had er eerst recht geen oog voor, dat het

om een ongeneeslijke ziekte ging.

Wie dat, meer dan een halve eeuw vóór Fay al wél had, was de Britse historicus G.D.H. Cole. Deze publiceerde in 1913 een boek over vakbewegingsproblemen, waarin hij onder meer uiteenzette, dat de kloof tussen bestuurders en achterban voortdurend groter werd en dat de vakbondsbureaucratie in een andere positie verkeerde en in een andere wereld leefde dan de arbeiders. Dat boek van Cole bevatte ook een illustratie. De vakbeweging werd er - ook toen reeds - afgebeeld als een zieke man, wiens bed omringd werd door heftig redetwistende doktoren.

Cole schreef een mensenleeftijd geleden, het opstel van Fay is tien jaar oud. Maar de "ziekteverschijnselen" die beiden, de een wat nauwkeuriger dan de ander, signaleerden, kunnen nog steeds worden waargenomen en nog altijd verdringen zich aan het ziekbed van de Britse vakbeweging de uiteenlopendste soorten van doktoren. Bij dit eerbiedwaardige gezelschap van politici en sociologen heeft zich onlangs - ongevraagd - een buitenlandse specialist gevoegd, te weten: een zekere Walter Sickert, voorzitter van het distrikt Berlijn van de *Deutsche Gewerkschaftbund*. In een interview met het konservatieve Britse dagblad "Daily Express" heeft hij van zijn kant een oordeel gegeven omtrent "de misère" van de Britse vakbeweging en vervolgens, met oer-Duitse zelfverzekerdheid, een weg gewezen om daar uit te raken. Zijn opmerkelijke uiteenzetting verdient een nadere beschouwing.

Sickert spreekt in het bewuste interview allereerst over de praktijk van het Duitse vakverbond. De DGB, zo zegt hij, heeft zich "op de basis van de vrije markteconomie geplaatst en heeft, door deze te aanvaarden, in belangrijke mate bijgedragen tot de economische opbloei in de Bondsrepubliek. Die economische bloei kon slechts worden bereikt doordat wij ons tot de krachtigste pleitbezorgers maakten van het systeem der kapitalistische vrije markteconomie, binnen welk systeem wij funktioneren."

Vervolgens verkondigt Sickert de opvatting, dat in Engeland nog altijd het "model van de konfrontatie" wordt gehanteerd, dat niet meer zou beantwoorden aan de eisen van de tijd en dat volgens hem zou leiden tot "zelfmoord", zowel van de vakbonden als van de industrie en dat "tenslotte ook de democratie als zodanig ten grave zal slepen."

"De Duitse vakbonden", aldus Sickert, "voeren geen loononderhandelingen met de bedoeling het op strijd te laten aankomen. Wij weten nauwkeurig in wat voor situatie een bedrijf zich bevindt doordat wij in de leiding van alle grote ondernemingen vertegenwoordigd zijn en medezeggenschap betekent medeverantwoordelijkheid."

De "vakbondsmisère" in Engeland verklaart Sickert daarna uit "het huwelijk tussen de vakbeweging en de Labour-partij" alsmede uit het grote aantal Britse vakbonden. In dat verband acht hij het ook van betekenis, dat er in Engeland, anders dan in West-Duitsland, "geen sprake van is dat men direkt gekonfronteerd wordt met de praktijk van de bolsjewisten naast de deur". "Wij in Berlijn", legt Sickert uit, "weten maar al te goed wat het betekent, af te glijden naar links in de richting van het kollektieve socialisme...."

Wij hebben hierboven de uiteenzetting van Sickert opmerkelijk genoemd. Zij is het naar onze mening om twee redenen: ten eerste, de openhartigheid waarmee hij bepaalde waarheden verkondigt; ten tweede, de driestheid waarmee hij bepaalde ónwaarheden ten beste geeft.

Als Sickert verklaart, dat de Duitse vakbeweging in de Bondsrepubliek

de krachtigste pleitbezorger van de kapitalistische produktiewijze is geweest en het kapitalistische systeem van de vrije markteconomie heeft aanvaard, dan spreekt hij de volle waarheid.

Als Sickert verklaart, dat de Duitse vakbonden het bij het door hen gevoerde loonoverleg niet op strijd willen laten aankomen, dan spreekt hij eveneens de volle waarheid.

Als Sickert echter indirekt beweert, dat de Britse vakbeweging in dat opzicht van de Duitse vakbeweging fundamenteel verschilt, dan verkondigt hij een onwaarheid. Ook de vakbeweging in Groot-Brittannië plaatst zich op de bodem van het kapitalisme. Als hij bovendien beweert, dat in Engeland het "model van de konfrontatie" wordt gehanteerd en dan nog wel door de vakbeweging, dan staat hij daarbij wederom met de waarheid op gespannen voet. Niet de vakbonden in Groot-Brittannië sturen op een konflikt met de ondernemers aan, integendeel, zij pogen aan één stuk door een dergelijk konflikt te voorkómen. Daar ligt de oorzaak van de vele "wilde" stakingen, dat is de reden, dat er van een kloof tussen achterban en bestuurders kan worden gesproken. Omdat die kloof een bedreiging voor het bestaan van de vakbeweging vormt, zwichten de vakbonden soms voor de druk van de leden en roepen zij af en toe, tegen hun zin en tegen hun feitelijke bedoelingen een staking uit of wel scharen zij zich achter een spontaan door hun leden begonnen staking. Verre ervan, dat dit op "zelfmoord" van de vakbonden zou neerkomen is het niet anders dan de enige weg tot hun behoud. En dit is zó waar, dat men in Duitsland precies hetzelfde waar kan nemen. Voor zover de heer Sickert wat dit betreft een verschil tussen de situatie in Duitsland en die in Engeland konstrueert, zuigt hij een dergelijk verschil volkomen uit zijn duim.

De heer Sickert begaat dezelfde fout als destijds in Groot-Brittannië de conservatieve premier Heath beging en die de conservatieve "Daily Express" nog steeds begaat, de fout namelijk om de vakbeweging verantwoordelijk te stellen voor de strijdlust van de arbeiders, waardoor de vakbonden soms worden klem gezet.

Als de heer Sickert betoogt, dat de stakingsaktiviteit in Groot-Brittannië de bedrijven in diverse gevallen met ondergang bedreigt, dan heeft hij bepaald geen ongelijk. Zijn gelijk houdt niets anders in, dan dat de strijdende arbeiders de doodgravers van het kapitalistische systeem zijn. De vakbonden kunnen daar weinig of niets aan veranderen. Hun er een verwijt van maken is ronduit belachelijk. Als Sickert daaraan nog toevoegt, dat als gevolg van de vele arbeidskonflikten - die uit de kapitalistische produktieverhoudingen onherroepelijk voortvloeien - de "demokratie" om zeep wordt gebracht, dan zeggen wij: het hangt er maar van af wat men onder "demokratie" verstaat. Verstaat men er de burgerlijke demokratie onder ofwel de klassensamenwerking tussen kapitaal en arbeid, dan heeft hij geen ongelijk. Maar dan moet er terstond op worden gewezen, dat deze burgerlijke demokratie geen demokratie is en dat de arbeidersdemokratie, die de naam van demokratie wél verdient, uit het zelfstandig optreden van de arbeidersklasse waarvan men bij "wilde" stakingen getuige is, juist wordt geboren.

De heer Sickert leutert als hij van een "huwelijk" tussen vakbeweging en Labour-partij spreekt. Hun onderlinge relatie valt allerminst met die van twee echtelieden te vergelijken. De Britse vakbeweging is de moeder van de Britse Labour-partij. En zo eng als de heer Sickert veronderstelt is hun verhouding allerminst, getuige het jongste kongres van de Labour-

partij in Blackpool, waar de vakbeweging felle oppositie voerde tegen Labour's loonpolitiek. De heer Sickert geeft er blijk van, dat hij de werkelijke situatie binnen de Britse "arbeidersbeweging" evenmin begrijpt als de redactie van het conservatieve dagblad dat zijn orakelspreuken publiceert.

Zijn opmerkingen over het bolsjewistisch gevaar of "het afglijden naar links in de richting van het kollektieve socialisme...." houden in, dat hij datgene wat hij als "bolsjewistisch gevaar" aanduidt toch voor een soort van "socialisme" houdt. Dat 't hier om een vorm van staatskapitalisme gaat, dat - zij het dan in een gans andere vorm - ook door de Labourpartij of door andere, niet bolsjewistische partijen in het Westen wordt aangehangen, ontgaat de heer Sickert geheel en al, zoals het hem eveneens ontgaat, dat de autonome akties der arbeiders waarvan bij de "wilde" stakingen sprake is, dat bolsjewisme al even dodelijk bedreigen als zij het "vrije" kapitalisme ondermijnen. Weet de heer Sickert niet, dat de Britse bolsjewisten meer dan eens tegen "wilde" stakingen en tegen "wilde" stakers zijn opgetreden? Hij wil het niet weten, veronderstellen wij, zoals de "Daily Express" het niet wil weten, omdat het veel gemakkelijker is om de bolsjewistische boeman tevoorschijn te halen, dan zich rekenschap te geven van de werkelijke verhoudingen.

Onze konklusie: de heer Sickert is géén bekwamer dokter dan alle anderen die zich al rond de "zieke" vakbeweging hebben geschaard. Hij is een kwakzalver gelijk zij, zelfs een kwakzalver van een nog bedenkelijker soort.

=====

E E N E S P E R A N T O B L A D O V E R E E N S T A K I N G V A N P O M P B E D I E N D E N I N C A T A L O N I E

In het te Parijs verschijnende Esperantoblad "Sennaciulo" ("De Statenloze") troffen wij - in het nummer van december 1978 - onderstaande informatie aan over een staking van pompbedienden in Catalonië. Wij nemen het bewuste stukje - met zijn oorspronkelijke titel - hier in zijn geheel en ongewijzigd over en laten daarna ons kommentaar volgen.

Direkte aktie of klassensamenwerking?

In Barcelona en in de Catalaanse provincie staken de benzinepompbedienden sinds september. Leden van de CNT (waarbij driekwart van de georganiseerde pompbedienden is aangesloten) verzetten zich tegen 't werkgeversvoorstel betreffende een nieuwe regionale cao. De UGT en de Comisiones Obreras, waarin in de betreffende branche slechts 8% van de werknemers is georganiseerd, hebben een landelijke cao ondertekend, waarvan de inhoud beïndrukkend slechter is dan de bestaande regionale cao. Tenslotte werd besloten om in staking te gaan.

De Spaanse regering verklaarde deze staking onwettig en reageerde met de gebruikelijke middelen: onderdrukking, bedreiging en psychologische druk. 't Leger en de politie verdreven de stakers en namen zelf de distri-

butie van benzine ter hand. De UGT en de Comisiones stelden voor om onderkruipers te sturen en deze steun te verlenen. Tegelijkertijd werden er 400 man ontslagen en 150 gearresteerd.

De firma CAMPSA heeft het monopolie van de benzineverkoop in Spanje. Haar personeel is in semi-militaire dienst. De arbeiders besloten te staken op aandrang van de personeelsvergadering. Deze methode van directe actie garandeert:

- de onafhankelijkheid van de arbeiders;
- het ontstaan van een vakbondsbureaucratie wordt onmogelijk;
- de arbeiders kunnen niet worden gemanipuleerd door politieke partijen.

Om deze principes van de strijdende arbeiders te beschermen moet de CNT vechten tegen de drie-eenheid van staat, regering en reformistische vakbonden. Deze drie-eenheid besloot een jaar geleden niet meer tegen elkaar te strijden, opdat Spanje op een pijnloze manier democratisch zou worden (het z.g. Pakt van Moncloa), alsof de Spaanse arbeiders lessen nodig hebben van de erfenissen van het franquisme.

Die politiek dient alleen maar de bourgeoisie. Daarom is de huidige strijd van de pompbedienden in Catalonië van betekenis. Hij toont aan, dat de Spaanse arbeiders de bekwaamheid hebben zelf over hun toekomst te beslissen. Hij bewijst dat er, buiten de diverse wegen van de sociaaldemocratie een alternatieve weg naar het socialisme bestaat.

De CNT is in de wereld van 1978 de enige massa-organisatie die in staat is de voorwaarden te scheppen om tot een vrije maatschappij te komen. In haar strijd mag ze niet alleen staan. Allen die het met haar doel eens zijn moeten haar ondersteunen.

Yves Peyraut.

KOMMENTAAR.

In de jongste tijd zijn de Spaanse arbeiders er veelal toe overgegaan om beslissingen over acties *gezamenlijk* te nemen. Of er zal worden gestreden en hoe, met welke middelen en in welke vorm, of het bedrijf al dan niet moet worden bezet, waar en door wie er moet worden gepost, welke eisen er moeten worden gesteld, enz. enz., over dat alles wordt door alle betrokken arbeiders in hun gezamenlijke vergadering beslist. Het verschijnsel is verre van incidenteel en doet zich op een dergelijke schaal voor, dat er in diverse publikaties al van "de beweging van de vergaderingen" of wel "de beweging van de assemblees" wordt gesproken. Het gaat duidelijk om een geheel andere beweging dan die van de - onder bolsjewistische invloed geraakte - Comisiones Obreras, die in ieder opzicht een stroming van de vakbeweging vormt. In zekere zin, zo kan men stellen, is "de beweging van de assemblees" een reactie op de ontwikkeling die de Comisiones Obreras hebben doorgemaakt. Zij is eveneens een reactie op het optreden van andere stromingen binnen de vakbeweging in het hedendaagse Spanje. Wil men die "beweging van de assemblees" met een enkel woord karakteriseren, dan zou men kunnen zeggen, dat zij een "beweging van de arbeiders zelf" vormt.

In het bovenstaande stukje karakteriseert Yves Peyraut haar als een vorm van "*direkte actie*". Dat is een term, waarop wij het niet zo erg begrepen hebben, omdat hij, zowel in het verleden als nu, in het anarcho-syndicalistische milieu waarbinnen hij doorgaans wordt gebruikt, gediend heeft en nog steeds dient om een vorm van strijd aan te duiden die overeen-

stemt met zeer bepaalde anarcho-syndikalistische opvattingen. Wat de "beweging van de assemblees" karakteriseert is echter bovenal dit, dat noch sociaaldemokratische, noch bolsjewistische, noch anarcho-syndikalistische opvattingen er een stempel op hebben gedrukt.

De "beweging van de assemblees" vertoont in geen enkel opzicht ideologische trekken. Niet bepaalde *opvattingen* (welke dan ook) hebben haar het aanzijn geschonken, maar de praktijk van de strijd zelf. Zij dankt haar ontstaan niet aan *denkbeelden*, maar aan *behoeften*. Inplaats van haar een vorm van "direkte aktie" te noemen, kan men haar veel beter een vorm van *zelfstandige* aktie noemen.

Bij vele, vele arbeidskonflikten in Spanje is deze "beweging van de assemblees" - die natuurlijk geen beweging in de traditionele zin is - tevoorschijn getreden. Bij diverse konflikten kon haar betekenis veel scherper worden waargenomen dan bij de staking der pompbedienden in Catalonië. Waarom Yves Peyraut juist deze heeft uitgekozen om op de "beweging der assemblees" de aandacht te vestigen, is ons niet helemaal duidelijk. Hoe dat echter ook zij, hij heeft stellig gelijk, dat het nemen van beslissingen in de "assenblee" of "vergadering" de onafhankelijkheid van de arbeiders garandeert, het optreden van een vakbondsbureaucratie verijdt en verhindert dat de strijdende werkers door politieke partijen (of door ideologische en idealistische groepen, voegen wij er aan toe) worden gemanipuleerd. En vanzelfsprekend heeft Peyraut óók gelijk, als hij het pakt tussen diverse partijen en vakcentralen, dat ruim een jaar geleden in het Moncloa-paleis te Madrid gesloten werd, een vorm van klassensamenwerking noemt.

Waarover wij met Peyraut zeer sterk van mening verschillen, dat is de verhouding tussen de "beweging der assemblees" en de anarcho-syndikalistische CNT. Dat er op het ogenblik binnen die CNT in Spanje diverse stromingen bestaan en dat er in haar gelederen een ontwikkeling gaande is, is een feit dat wij hier onbesproken kunnen laten. Waar het om gaat is, dat óók de CNT, ofschoon zij het Pakt van Moncloa niet heeft ondertekend en men haar niet van klassensamenwerking kan beschuldigen, de arbeiders manipuleert. Zij doet dat, doordat zij er naar streeft de klassekonflikten die zich voordoen tot klassekonflikten overeenkomstig háár opvattingen en idealen te maken. Zij doet dat eveneens door zichzelf te beschouwen als een "massa-organisatie", als "de enige massa-organisatie die in staat is om de voorwaarden te scheppen voor wat zij een vrije maatschappij noemt." Met een dergelijke opvatting gaat de CNT er volledig aan voorbij, dat niet *zij* maar de gezamenlijke assemblees de werkelijke proletarische massa-beweging vormen. Met haar streven de arbeiders achter zich te krijgen en voor haar idealen te winnen poogt zij een bepaalde ideologie aan de akties der assemblees te hechten en zij bedreigt daarmee het eensgezinde optreden, dat al-lerminst uit een eendere maatschappijvisie voortvloeit, maar uit eendere praktische behoeften, uit door allen gevoelde noodzakelijkheden.

Peyraut verricht aan het slot van zijn stukje een soort van goocheltruc: hij indentificeert de "beweging van de assemblees" met de CNT en met haar streven. Wij kunnen dat niet anders zien dan als een poging om via de achterdeur de door de "beweging van de assemblees" gegarandeerde volstrekte onafhankelijkheid van de strijdende arbeiders toch weer op de een of andere manier aan te fasten. Dat ook de Spaanse arbeiders, althans velen van hen het ook zo zien, wordt geïllustreerd door het feit, dat bij sommige akties de arbeiders dit aan vertegenwoordigers van de CNT hebben verweten.

=====

VERVALSING, HET KENMERK VAN DE C. P. N.

Ter gelegenheid van haar 60-jarig bestaan heeft de C.P.N. enige maanden terug een brochure uitgegeven. Interessant is die brochure niet alleen door wat er in verteld wordt, maar even interessant is het door datgene wat er in wordt verzwegen.

Natuurlijk, ook in deze brochure doet de C.P.N. het weer voorkomen alsof zij meteen na de inval der Duitse troepen in mei 1940 de beweging was, die meteen de illegaliteit inging en verzet pleegde. Verzwegen wordt uiteraard, dat de CPN in juni 1940 de Nederlandse bevolking opriep zich tegenover de bezettingstroepen "korrekt te gedragen". We hoeven daar verder niet over uit te wijden, omdat in het vorige nummer van "Daad en Gedachte" daaraan reeds ruime aandacht is besteed in het artikel over Paul de Groot.

Maar even opmerkelijk is, dat de C.P.N. in bovengenoemde brochure het ook doet voorkomen of zij de partij is geweest, die zich altijd achter de onafhankelijkheidsstrijd van de Indonesiërs heeft geschaard. Natuurlijk is het waar, dat de C.P.H. voor de tweede wereldoorlog steeds de leus voerde: "Indonesië los van Holland nu". Maar even waar is, dat diezelfde tot CPN omgedoopte partij in de eerste jaren na de tweede wereldoorlog zich heeft gekeerd tegen direkte onafhankelijkheid van Indonesië. Zo schreef ir. S.J. Rutgers - de man die in de brochure naar voren wordt gebracht als degene, die reeds op het eerste kongres van de Comintern de C.P.N. vertegenwoordigde - in de "Vrije Katheder" van 15 augustus 1946:

"Het is niet juist, dat de C.P.N. op dit ogenblik onvoorwaardelijk voor de absolute onafhankelijkheid van de Republiek Indonesië zou zijn. Een dergelijke opvatting is in strijd met de elementaire beginselen van het marxisme. Een absolute onafhankelijkheid is zelfs onbestaanbaar."

Hoeveel waarde men kan hechten aan het "marxisme" van dergelijke figuren blijkt wel uit het feit, dat Indonesië niet eens zo lang na de ontboezeming van ir. Rutgers volledig onafhankelijk werd. Maar de kwestie was natuurlijk, dat de C.P.N. in die tijd nog steeds hoopte een paar ministerzetels te kunnen bemachtigen en aan dat streven moest de onafhankelijkheid van Indonesië worden opgeofferd. Het is dan ook een grove leugen, wanneer thans in de brochure wordt beweerd, dat de C.P.N. alles in het werk stelde om de onrust, die ontstond vanwege de troepenuitzendingen naar Indonesië, tot gelding te brengen. Het was juist de C.P.N., die een staking tegen die troepenuitzendingen bij monde van de toenmalige bolsjewist Henk Gortzak om zeep hielp. Hij was het die op het Waterlooplein te Amsterdam een menigte van 20.000 stakers opriep weer aan het werk te gaan. Natuurlijk met 't bekende smoesje, dat het om een proteststaking van 48 uur ging en dat men een staking niet alleen moest weten te beginnen maar ook moest weten te beëindigen. Deze leugen uit de brochure werd ook verteld in "Vrij Nederland" bij de zeventigste verjaardag van Henk Gortzak. Daar lezen we:

"Nog herstellend van Sachsenhausen sprak hij in 1946 op het Waterlooplein twintigduizend stakers dringend toe de troepenuitzending naar Indië te verhinderen."

"Vrij Nederland" trapt blijkbaar zonder meer in de leugens van de CPN.

Terwille van een paar ministerzetels werd er door de bolsjewiki hand- en spandiensten verleend aan de bourgeoisie. Niet alleen de staking tegen de troepenuitzendingen naar Indonesië werd door de CPN de nek omgedraaid. Ook diverse andere stakingen werden door haar kapot gemaakt. Zo is het bekend, dat tijdens de grote haven- en zeeliedenstaking, die april 1946 uitbrak te Rotterdam, de toenmalige opperbolsjewiek Paul de Groot de EVC-bestuurders Leen van Os en Berend Blokzijl bij zich ontbood en eiste dat de staking zou worden opgeheven. De strijd der arbeiders moest worden tegengegaan terwille van de organisatiebelangen der CPN.

Maar dat niet alleen. Ook een organisatie als de EVC is door die partij om zeep geholpen. De EVB (later EVC) werd reeds in de herfst van 1944 in het zuiden van het land opgericht. Direkt na het einde van de tweede wereldoorlog nam die beweging een geweldige vlucht. Honderdduizenden arbeiders werden lid van de Eenheids Vak Beweging. Al gauw echter sloeg de CPN haar grijpgrage klauwen uit naar deze beweging en wist haar al heel gauw om zeep te helpen. Jammer voor haar, dat al haar geheul met de klas-sevijand van de arbeiders haar geen ministerzetels opleverde. Ook de bourgeoisie weet niet altijd wie de beste pleitbezorgers van het kapitalisme zijn.

Maar ongelooflijk brutaal is het wel om in de hele brochure met geen woord over de Eenheids Vak Centrale te reppen en net te doen of een dergelijke beweging nooit heeft bestaan.

Natuurlijk zou er over die brochure van de CPN nog veel meer te zeggen zijn. Ruimtegebrek belet ons dat. In elk geval blijkt uit de brochure nog weer eens overduidelijk, dat *vervalsing het kenmerk van de CPN is*.

=====

VERANTWOORDING VAN DE VOOR "DAAD EN GEDACHTE"

BINNENGEKOMEN GELDELIJKE BIJDRAGEN

(4e kwartaal 1978)

B.v.B. te M. f 25.--; C.B. te A. f 31,50; R.D. te G. f 10.--; H.H.G. te W. f 10.--; C.H. te A. f 100.--; G. de P. te B. f 50.--; J.K.P. te Z. f 25.-; P.R. te H. f 25.--; M.J.W. te A. f 25.--; C.J.B. te A. f 25.--; A.H.Z. te H. f 40.--; J.A.H. v.d. V. te L. f 15.--; J.B. te A. f 20.--.

Totaal f 401,50. Totaal over 1978 f 1713,06. Alle gevers hartelijk dank.

Willen alle lezers bedenken dat alles steeds duurder wordt? Het valt niet mee om steeds weer de touwtjes aan elkaar te knopen. Er zijn lezers, die steeds meer dan voldoende steunen, maar er zijn helaas ook lezers, die wel iets meer mochten betalen. Mogen we voor het jaar 1979 op voldoende steun van alle lezers rekenen? Bij voorbaat onze hartelijke dank.

=====